

कश्यपोऽसितो देवलो वा। पवमानः सोमः। गायत्री।

प्र ते सोतार ओण्यो३ रसं मदाय घृष्वये। सर्गो न तत्तेतशः ॥ ९.०१६.०१

ते- अमी। सोतारः- रसनिष्पादका उपासकाः। घृष्वये- वृत्रघर्षणाय। मदाय- तृप्तये हर्षाय च।
ओण्योः- द्यावापृथिव्योः। रसम्। निष्पादयन्ति। सर्गः- निसृष्टः। एतशः- तुरगः। न- इव। तक्ति-
गच्छति ॥१॥

क्रत्वा दक्षस्य रथ्यमपो वसानमन्धसा। गोषामण्वेषु सश्चिम ॥ ९.०१६.०२

दक्षस्य- सामर्थ्यस्य। रथ्यम्- नेतारम्। अपो वसानम्- मूलशक्तिप्रवाहमण्डितम्। गोषाम्-
चिद्रश्मिसंभक्तारम्। क्रत्वा- सत्सङ्कल्पेन। अन्धसा- हव्येन च। अण्वेषु- अस्माकं सूक्ष्मासु
धारणासु। सश्चिम- संयोजयामः ॥२॥

अनप्तमप्सु दुष्टं सोमं पवित्र आ सृज। पुनीहीन्द्राय पातवे ॥ ९.०१६.०३

अनप्तम्- वृत्रैरनवाप्तम्। अप्सु- जीवाधारशक्तिधारासु। दुष्टम्- अनभिभाव्यतया स्थितम्। सोमम्-
रसम्। पवित्रे- शुद्धे प्रतीके कलशे वा। आ- आभिमुख्येन। सृज। पातवे- अनुभूतिकामाय।
इन्द्राय- ईशनाधिदैवताय। पुनीहि- एनं शोधय ॥३॥

प्र पुनानस्य चेतसा सोमः पवित्रे अर्षति। क्रत्वा सधस्थमासदत् ॥ ९.०१६.०४

चेतसा- चित्तेन। पुनानस्य- सोमशोधकस्योपासकस्य। सोमः- रसः। पवित्रे- शुद्धप्रतीके कलशे
वा। प्र- प्रकर्षेण। अर्षति- गच्छति। क्रत्वा- सत्सङ्कल्पेन। सधस्थम्- स्वसदने प्रतीके। आसदत्-
निषीदति ॥४॥

प्र त्वा नमोभिःरिन्द्व इन्द्र सोमा असृक्षत। महे भराय कारिणः ॥ ९.०१६.०५

इन्द्र- ईशनाधिदैवत । त्वा- भवदर्थम् । नमोभिः- वन्दनैः । इन्द्रवः- क्लेदनकराः । सोमाः- रसाः ।
प्र- प्रकर्षेण । कारिणः- उपासकस्य । महे- महते । भराय- निर्वाहाय । असृक्षत- सृज्यन्ते ॥५॥

पुनानो रूपे अव्यये विश्वा अर्षन्नाभि श्रियः। शूरो न गोषु तिष्ठति ॥ ९.०१६.०६

विश्वाः- सर्वाणि । श्रियः- मङ्गलानि । अभि- अभितः । अर्षन्- गमयन् । पुनानः- पवमानः ।
अव्यये रूपे- सरणशीलरसस्य स्वस्थान एव रक्षाकरे उपलब्धिस्थाने रसव्यञ्जके रसस्य प्रवेशस्थाने
रसतत्त्वस्य सुलभतया अवगमसाधनभूते प्रतीके । गोषु- धेनुषु । शूरो न- वृषभ इव । तिष्ठति ॥६॥

दिवो न सानु पिप्युषी धारा सुतस्य वेधसः। वृथा पवित्रे अर्षति ॥ ९.०१६.०७

सुतस्य- निष्पादितस्य । वेधसः- विदुषः सोमस्य । धारा । पिप्युषी- आप्याययन्ती । दिवो न सानु-
चिदाकाशपृष्ठगतसत्तामात्रप्रतीकभूतेव भवति । ब्रह्म पुच्छं प्रतिष्ठेति ब्राह्मणम् । वृथा- अनायासेन ।
पवित्रे- शुद्धे प्रतीके कलशे वा । अर्षति- गच्छति ॥७॥

त्वं सोम विपश्चितं तना पुनान आयुषु। अव्यो वारं वि धावसि ॥ ९.०१६.०८

सोम- रस । त्वम्- भवान् । आयुषु- मनुष्येषु । विपश्चितम्- विदुषमुपासकम् । तना-
विस्तारभावेन । पुनानः- पूयमानः । अव्यो वारम्- रसव्यञ्जकं प्रतीकं प्रति । वि धावसि ॥८॥